

Sygn. akt VIII GC 309/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2014 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Kądziołka

Protokolant: Monika Mackiewicz

po rozpoznaniu w dniu 23 września 2014 r. w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa Biura (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko R. S.

o zapłatę

I. utrzymuje w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany w dniu 11 kwietnia 2014 roku w sprawie VIII GNc 115/14;

II. oddala wniosek powódki o zasądzenie kosztów postępowania zabezpieczającego.

Sygn. akt VIII GC 309/14

UZASADNIENIE

Powódka Biuro (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wniosła o zasądzenie od pozwanego R. S. kwoty 94.620,20 zł z odsetkami od dnia 15 stycznia 2013 roku oraz kosztami procesu. Powódka wskazała, że dochodzona pozwem należność stanowi bezsporną, uznaną przez pozwanego kwotę, obejmującą część należności wynikającej z faktury VAT nr (...) z dnia 31 grudnia 2012 roku. Powódka poniosła, że faktura została wystawiona w związku ze współpracą stron w ramach umowy konsorcjum, która to umowa została zawarta w wykonaniu umowy o prace projektowe nr (...), zawartej przez Gminę Miejską D. i konsorcjum w składzie: Biuro (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. oraz R. S..

Powódka wniosła o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z uwagi na uznanie długu obejmujące część należności z faktury VAT nr (...) w wysokości 94.620,20 zł, dokonane w piśmie pozwanego z dnia 21 marca 2013 roku.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 11 kwietnia 2014 roku w sprawie VIII GNc 115/14 Sąd Okręgowy w Szczecinie nakazał pozwanemu zapłacić dochodzoną pozwem kwotę wraz z kosztami procesu w wysokości 4.800 zł.

Pozwany złożył zarzuty od nakazu zapłaty, w których zaskarżył nakaz w całości domagając się oddalenia powództwa oraz zasądzenia kosztów procesu.

W uzasadnieniu zarzutów pozwany powołał się na fakt, że strony związane były licznymi stosunkami umownymi (umowami konsorcjum), a rozliczenie całościowe wszystkich tych umów jest takie, że pozwany jest wierzycielem

powódki. Pozwany powołał się również na „próby rozliczenia wszystkich umów”, w wyniku których strony przedstawiały propozycje różnych rozliczeń, żadna z nich nie została jednak zaakceptowana przez obie strony.

Na rozprawie w dniu 23 września 2014 roku pozwany powołał się na swoje oświadczenie z dnia 18 września 2014 roku, w którym uchylił się od skutków prawnych swojego oświadczenia woli złożonego w dniu 22 marca 2013 roku w przedmiocie zobowiązania rozliczenia się ze spółką (...) kwotą 94.620,10 zł, jako złożonego pod wpływem błędu, o którym spółka (...) wiedziała i który wykorzystała.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

W dniu 29 stycznia 2004 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym - Rejestrze Przedsiębiorców pod numerem KRS (...) zarejestrowana została spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Biuro (...) z siedzibą w S.. Spółka zajmuje się prowadzeniem działalności gospodarczej między innymi w zakresie architektury, inżynierii i doradztwa technicznego, specjalistycznego projektowania.

fakt niesporny, nadto: odpis KRS nr (...) - karta 9-18

R. S. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w S., w ramach której kieruje biurem architektonicznym.

fakt niesporny

W dniu 14 lipca 2008 roku R. S. zawarł z Biurem (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w S. umowę konsorcjum.

W § 1 umowy zapisano, że w związku z ogłoszeniem przez zamawiającego - którym jest Gmina Miejska D. - postępowania w trybie przetargu nieograniczonego pod nazwą: „Wykonanie dokumentacji projektowej dotyczącej realizacji zadania inwestycyjnego p.n.: Centrum treningowo-pobytowe (...) przy ulicy (...) w D.”, partnerzy zobowiązują się do wspólnego wystąpienia o udzielenie zamówienia publicznego, a w przypadku wyboru przez zamawiającego złożonej przez partnerów oferty jako najkorzystniejszej, partnerzy zobowiązują się do realizacji w/w przedsięwzięcia zgodnie z postanowieniami umowy, która zostanie zawarta z zamawiającym.

Zgodnie z § 2 pkt 1 umowa wchodzi w życie z datą podpisania jej przez partnerów i obowiązuje w przypadku wyboru złożonej przez partnerów oferty jako najkorzystniejszej, przez czas realizacji przedmiotu zamówienia oraz czas trwania gwarancji jakości i rękojmi związanych z zamówieniem.

W § 2 pkt 2 partnerzy wyznaczyli biuro (...) jako partnera wiodącego i ustalili pełnomocnikiem konsorcjum (...), ponadto upoważnili go do samodzielnego reprezentowania ich interesów wynikających z umowy, w tym składania oświadczeń woli i zaciągania zobowiązań w imieniu i na rzecz każdego z partnerów, w szczególności do podpisania w imieniu partnerów niezbędnych dokumentów.

Umowa została podpisana przez R. S. oraz w imieniu spółki (...) przez prezesa zarządu A. B..

dowód: umowa konsorcjum - karta 20-21

W dniu 19 sierpnia 2008 roku Gmina Miejska D. zawarła „Umowę o wykonanie prac projektowych nr (...)” z R. S. oraz Biurem (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w S., występującymi w ramach umowy konsorcjum jako „projektant”.

Zgodnie z § 1 umowy na podstawie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego i wyboru oferty w dniu 29 lipca 2008 roku gmina jako zamawiający zleciła, a projektant zobowiązał się do wykonania dokumentacji projektowej dotyczącej realizacji zadania inwestycyjnego pod nazwą: Centrum treningowo-pobytowe (...) przy ulicy (...) w D.”, w zakresie branż: architektonicznej, konstrukcyjno-budowlanej, drogowej, instalacyjnej w zakresie sieci,

instalacji i urządzeń ciepłych, wentylacyjnych, gazowych, wodociągowych i kanalizacyjnych, instalacyjnej w zakresie sieci, instalacji i urządzeń elektrycznych i elektroenergetycznych oraz technologicznej.

Zgodnie z § 2 umowy projektant zobowiązał się wykonać i dostarczyć przedmiot umowy wraz z pozwoleniem na budowę do dnia 31 maja 2009 roku.

Umowę w imieniu „projektanta” podpisał R. S..

dowód: umowa o wykonanie prac projektowych nr (...)” - karta 22-28

R. S. i spółka (...) współpracowali ze sobą w ramach umów konsorcjum także przy realizacji innych inwestycji niż inwestycja Gminy Miejskiej D..

R. S. i spółka (...) występowali jako konsorcjum między innymi przy realizacji projektów nazywanych przez strony jako: Politechnika, (...), K., Z., R., Akademia (...), Cmentarz Ś., Ś., N., E., F., P., Z., T. w G..

W umowach konsorcjum liderem raz był R. S., innym razem spółka (...). Rozliczenia między partnerami konsorcjum wyglądały w ten sposób, że od kwoty wynagrodzenia przysługującego od zamawiającego odliczano koszty wykonania umowy poniesione przez konsorcjantów, pozostałą kwotę dzielono po połowie. W związku z tym każdy z partnerów konsorcjum raz występował wobec drugiego w roli dłużnika, raz w roli wierzyciela.

W celu rozliczenia umów konsorcjum (...) obciążał spółkę (...) fakturami rozliczeniowymi, między innymi:

- w dniu 2 sierpnia 2011 roku wystawił fakturę VAT nr (...) na kwotę 12.300 zł tytułem nadzoru autorskiego w zakresie zadania inwestycyjnego „Wschodnie Innowacje Centrum Architektury - rozbudowa i wyposażenie kompleksu dydaktyczno-naukowego Politechniki L. dla kierunku Architektura i Urbanistyka;

- w dniu 30 listopada 2012 roku wystawił fakturę VAT nr (...) na kwotę 12.300 zł również tytułem nadzoru autorskiego w zakresie zadania inwestycyjnego „Wschodnie Innowacje Centrum Architektury - rozbudowa i wyposażenie kompleksu dydaktyczno-naukowego Politechniki L. dla kierunku Architektura i Urbanistyka”;

- dniu 25 października 2012 roku wystawił fakturę VAT nr (...) na kwotę 2.630,97 zł tytułem usług architektonicznych jako rozliczenie w ramach konsorcjum dotyczące projektu (...) w P..

dowód: faktura VAT nr (...) – karta 120

faktura VAT nr (...) - karta 121

faktura VAT nr (...) - karta 73

przesłuchanie R. S. - rozprawa z 11.09.2014, karta 138 v-139 v

W celu rozliczenia umów konsorcjum (...) dokonywał również płatności na rzecz spółki (...).

W okresie od stycznia 2012 roku do końca stycznia 2013 roku R. S. przelał na rachunek (...) spółki (...) następujące kwoty:

- dniu 31 stycznia 2012 roku przelew w wysokości 25.000 zł tytułem: „zaliczka na rozliczenie w ramach konsorcjum”,
- w dniu 3 lutego 2012 roku przelew w wysokości 25.000 zł tytułem: „zaliczka na rozliczenie w ramach konsorcjum”,
- w dniu 7 marca 2012 roku przelew w wysokości 18.666 zł tytułem: „opłata od apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie, sygn. XXIV C 324/11”,

- w dniu 20 kwietnia 2012 roku przelew w wysokości 9.546,80 zł tytułem: „rozliczenie w ramach konsorcjum – kompensata”,
- w dniu 23 kwietnia 2012 roku przelew w wysokości 20.000 zł tytułem: „zaliczka na rozliczenia w ramach konsorcjum”,
- w dniu 26 października 2012 roku przelew w wysokości 10.000 zł tytułem: „częściowe rozliczenie w ramach konsorcjum”,
- w dniu 29 października 2012 roku przelew w wysokości 19.068,84 zł tytułem: „rozliczenie tematu w D. pomniejszone o wartość konstruktora i (...) w P.”,
- w dniu 8 stycznia 2013 roku przelew w wysokości 20.000 zł tytułem: „zaliczka na rozliczenie w ramach konsorcjum”,
- w dniu 18 stycznia 2013 roku przelew w wysokości 20.000 zł tytułem: „zaliczka na rozliczenie w ramach konsorcjum”.

dowód: wydruki z historii rachunku - karta 63-72

Umowa o wykonanie prac projektowych nr (...) z dnia 19 sierpnia 2008 roku, zawarta między Gminą Miejską D. a konsorcjum (...) - spółka (...) została przez konsorcjum zrealizowana w całości, realizacja nastąpiła jednak z opóźnieniem.

fakt niesporny

W dniu 5 września 2012 roku zawarte zostało pisemne (...) między Gminą Miejską D. a konsorcjum (nazywanym w porozumieniu „wykonawcą”), w skład którego wchodził R. S. oraz spółka (...).

W § 1 porozumienia strony zgodnie potwierdziły, że w dniu 19 sierpnia 2008 roku zawarły umowę o wykonanie prac projektowych nr (...). Umowa została wykonana w całości z tym, że wykonano ją z opóźnieniem. W ramach umowy wykonane zostały również prace dodatkowe nie objęte umową.

W § 2 porozumienia zapisano, że wykonawca otrzymał tytułem wynagrodzenia kwotę 239.120 zł brutto, do zapłaty pozostało 956.480,00 zł, przy czym zamawiający naliczył kary umowne z tytułu opóźnienia w kwocie 956.480,00 zł. W § 3 zapisano z kolei, że z uwagi na to, iż umowa została w całości wykonana, a wysokość dotychczas naliczonych kar umownych byłaby rażąco wygórowana, zamawiający zmiarkował kary umowne do kwoty 556.480,00 zł, wykonawca wyraża zaś zgodę na taki sposób miarkowania.

Zgodnie z § 4 do zapłaty na rzecz wykonawcy pozostała kwota 400.000 zł brutto. Wykonawca oświadczył, że zapłata tej kwoty wyczerpuje wszelkie roszczenia z tytułu wynagrodzenia za prace wykonane w ramach umowy a także wszelkie prace dodatkowe. Zamawiający oświadcza zaś, że wskazane w § 3. kary umowne wyczerpują wszelkie roszczenia odszkodowawcze związane z wykonanymi przez wykonawcę pracami.

Zgodnie z § 5 porozumienia kwota 400.000 zł winna zostać zapłacona w dwóch równych ratach (I rata nie później niż do 12 października 2012 roku, II rata w terminie nie później niż do dnia 15 grudnia 2012 roku). Wykonawca w terminie 7 dni wystawi jedną fakturę na kwotę 756.480,00 zł, a drugą fakturę na kwotę 200.000 zł nie wcześniej niż 15 listopada 2012 roku. Z pierwszej faktury zamawiający dokona potrącenia kar umownych wymienionych w § 3.

dowód: Porozumienie z dnia 05.09.2012 r. - karta 29

W celu rozliczenia umowy konsorcjum zawartej z R. S. w związku z inwestycją w D. spółka (...) – uwzględniając warunki porozumienia z dnia 5 września 2012 roku – wystawiła na rzecz R. S. dwie faktury rozliczeniowe:

- w dniu 19 października 2012 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 36.004,81 zł,
- w dniu 25 października 2012 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 123.639,98 zł.

W obu fakturach zapisano, że wystawiono je tytułem rozliczenia w ramach konsorcjum po podpisaniu porozumienia z zamawiającym, dotyczącego prac na wykonanie dokumentacji projektowej w ramach realizacji zadania inwestycyjnego Centrum treningowo - pobytowe Euro 2012 przy ul. (...) w D.”.

W dniu 25 października 2012 roku R. S. wystawił na rzecz spółki (...) fakturę VAT nr (...) na kwotę 4.305 zł podając w opisie usługi : usługa architektoniczna - rozliczenie w ramach konsorcjum, dotyczy interwencyjnej pomocy konstruktora do projektu centrum Euro 2012 w D..

dowód: faktura VAT nr (...) - karta 30

faktura VAT nr (...) - karta 31

faktura VAT nr (...) - karta 74

W okresie od 21 stycznia 2013 roku do 22 marca 2013 roku prezes zarządu spółki (...) A. B. oraz R. S. drogą elektroniczną prowadzili korespondencję w celu osiągnięcia porozumienia w zakresie zgodnego rozliczenia wszystkich wspólnie realizowanych inwestycji.

W mailu z dnia 21 stycznia 2013 roku A. B. wskazał, że przez spółkę wystawione zostały faktury na kwotę 36.004,81 zł oraz na kwotę 123.639,98 zł, zaznaczał, że ze względu na niedobłą sytuację finansową spółki na zapłatę oczekuje do następnego dnia.

W dniu 25 lutego A. B. przypomniał R. S.: „czekam na pieniądze, które dostałeś”, w odpowiedzi R. S. napisał: „mówiłem ci już, chcę rozliczyć wszystko co mamy, w tym cmentarz, ro-ro L., itd.”.

W mailu z dnia 12 marca 2013 roku R. S. wskazał: „podeślijcie nam wzór kompensaty, bo zanim ustalimy do końca to też chwilę zabierze, a ja w gotówce nie jestem w stanie się rozliczyć w 100 % i muszę uwzględnić kompensatę co najmniej części należności – zresztą nie wiem czy końcowy wynik będzie na plus czy na minus”.

W mailu z dnia 13 marca 2013 roku R. S. wskazał: „póki co propozycji kompensaty nie dostałem”.

W mailu z dnia 14 marca 2013 roku pracownica R. S. wymieniła faktury wystawione przez R. S., które nie były ujęte w spisie spółki (...) do kompensaty.

W dniu 18 marca 2013 roku spółka (...) przysłała propozycję kompensaty wzajemnych zobowiązań, której wynik wskazywał, że do zapłaty na rzecz spółki (...) pozostaje 103.907,87 zł. W proponowanym wyliczeniu ujęto faktury spółki (...) wystawione za projekty: Politechnika, D., (...) oraz faktury i noty R. S. za projekty: K. (zabezpieczenie), Z. (zabezpieczenie), R. (zabezpieczenie), Akademia (...) (zabezpieczenie), Cmentarz Ś..

W mailu z dnia 21 marca 2013 roku R. S. wskazał: „ponieważ ciężko idzie rozliczenie całości, proponuję zamykać tematy, które są (albo wydają się być) bezsporne”. Dalej zaproponował rozliczenie inwestycji: T. w G. oraz Politechnika L..

W mailu z dnia 22 marca 2013 roku R. S. przedstawił swoje wyliczenie wzajemnych należności i zobowiązań, którego wynik wskazywał, że spółka (...) niezasadnie wystawiła faktury na kwotę 52.865,60 zł. R. S. dodał, że na kwotę 52.865,60 zł wystawił fakturę.

Do zgodnego rozliczenia wszystkich wzajemnych wierzytelności nie doszło.

dowód: korespondencja elektroniczna z okresu 21.01.2013 - 22.03.2013 - karta 53-61

korespondencja elektroniczna z 21.03.2013 - karta 92

przesłuchanie prezesa zarządu powódki A. B. – rozprawa z

11.09.2014, karta 138-138 verte

przesłuchanie R. S. - rozprawa z 11.09.2014, karta 138 v-139 v

W piśmie z dnia 21 marca 2013 roku R. S. zwrócił się do spółki (...) z informacją o dokonaniu kompensaty wzajemnych należności i zobowiązań.

W piśmie wymieniono należności R. S. w wysokości 26.783,26 zł, w tym:

- faktura VAT nr (...) z dnia 31 grudnia 2012 r. na kwotę 19.683,08 zł

- faktura VAT nr (...) z dnia 4 marca 2013 r. na kwotę 7.100,18 zł.

Jako należności spółki (...) w wysokości 26.371,20 zł wymieniono:

- faktura VAT nr (...) z dnia 2 sierpnia 2011 r. na kwotę 12.300 zł

- faktura VAT nr (...) z dnia 30 listopada 2011 r. na kwotę 12.300 zł

- faktura VAT nr (...) z dnia 4 marca 2013 r. na kwotę 1.771,20 zł.

Dalej w piśmie zapisano, że łączna kwota kompensaty wyniosła 26.371,20 zł, tym samym do rozliczenia jako zobowiązanie R. S. pozostała kwota 412,06 zł. Pismo zawiera prośbę o potwierdzenie rozliczeń i zgodne księgowanie.

Pismo zostało opatrzone pieczętką i podpisem R. S..

Pismo wysłano do spółki (...) pocztą w dniu 22 marca 2013 roku.

dowód: pismo pozwanego z dnia 21.03.2013 r. z dowodem nadania - karta 91

W dniu 21 marca 2013 roku R. S. wystawił na rzecz spółki (...) kolejną fakturę VAT dotyczącą rozliczenia projektu D. - fakturę VAT nr (...) na kwotę 65.024,69 zł, z opisem: końcowe rozliczenie konsorcjum - dotyczy projektu p.n. Centrum treningowo - pobytowe Euro 2012 ul. (...) w D..

W piśmie z dnia 22 marca 2013 roku kierowanym do spółki (...), oznaczonym tytułem: „dotyczy kompensat do tematu Centrum treningowo - pobytowe Euro 2012 w D.”, R. S. poinformował o dokonaniu kompensaty wzajemnych należności i zobowiązań.

W piśmie wymieniono należności R. S.:

- faktura VAT nr (...) z 21 marca 2013 r. na kwotę 65.024,69 zł,

wymieniono też należności spółki (...) na łączną kwotę 159.644,79 zł, w tym:

- faktura VAT nr (...) z dnia 19 października 2012 r. na kwotę 36.004,81 zł

- faktura VAT nr (...) z dnia 31 grudnia 2012 r. na kwotę 123.639,98 zł.

W piśmie zapisano, że łączna kwota kompensaty wynosi 65.024,69 zł, a do rozliczenia jako zobowiązanie R. S. wobec spółki pozostała kwota 94.620,10 zł.

Pismo zawiera prośbę o potwierdzenie rozliczeń i zgodne księgowanie. Zawarto też uwagę o następującej treści: „wzajemne faktury z 2008r. zostały już skompensowane w 2009r i nie są ujęte w niniejszej kompensacie”.

Pismo zostało opatrzone pieczętką i podpisem R. S..

dowód: dowód: faktura VAT nr (...) - karta 32

pismo pozwanego z dnia 22.03.2013 r. - karta 33

Spółka (...) nie uznała należności z wystawionej przez R. S. faktury VAT nr (...) z dnia 21 marca 2013 roku na kwotę 65.024,69 zł.

dowód: przesłuchanie prezesa zarządu powódki A. B. – rozprawa z

11.09.2014, karta 138-138 verte

W piśmie z dnia 4 kwietnia 2013 roku pełnomocnik spółki (...) wezwał R. S. do zapłaty kwoty 159.644,79 zł, wynikającej z dwóch faktur VAT wystawionych w rozliczeniu projektu D., tj. faktur VAT o numerach (...). Jednocześnie poinformował, że nieuiszczenie należności stanowiącej przedmiot wezwania w terminie do 12 kwietnia 2013 roku skutkować będzie skierowaniem sprawy na drogę postępowania sądowego.

Pismo zawierające wezwanie do zapłaty zostało nadane w urzędzie pocztowym w dniu 4 kwietnia 2013 roku.

dowód: wezwanie do zapłaty z 04.04.2013 z wyciągiem z książki nadawczej - karta 34-35

W piśmie z dnia 25 kwietnia 2014 roku G. K. - członek zarządu spółki (...) - złożył oświadczenie w przedmiocie zaliczenia wpłat dokonanych przez R. S.. Zgodnie z tymże oświadczeniem wpłaty takie jak:

1. 20.000 zł z dnia 23 kwietnia 2012 r. (zaliczka na rozliczenie w ramach konsorcjum),
2. 10.000 zł z dnia 26 października 2012 r. (częściowe rozliczenie w ramach konsorcjum),
3. 19.068,85 zł z dnia 29 października 2012r. (rozliczenie tematu w D. pomniejszone o wartość konstruktora i (...) w P.),
4. 20.000 zł z dnia 8 stycznia 2013 r. (zaliczka na rozliczenie w ramach konsorcjum),
5. 20.000 zł z dnia 18 stycznia 2013 r. (zaliczka na rozliczenie w ramach konsorcjum)

zostały zaliczone na poczet wskazanych niżej zobowiązań w sposób następujący:

1. faktura (...) - wpłata nr 1 - kwota 12.300 zł / faktura rozliczona,
2. faktura (...) – wpłata nr 1 - kwota 7.700 zł, wpłata nr 2 - kwota 4.600 zł / faktura rozliczona,
3. faktura nr (...) – wpłata nr 2 - kwota 5.400 zł, wpłata nr 3 - kwota 19.068,85 zł, wpłata nr 4 - kwota 11.535,97 zł / faktura rozliczona,
4. faktura nr (...) – wpłata nr 4 – kwota 8.464,03 zł, wpłata nr 5 - kwota 20.000 zł.

W oświadczeniu zaznaczono, że do zapłaty z faktury nr (...) pozostała kwota 95.175,95 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15 stycznia 2013 roku.

Powyższe oświadczenie zostało wysłane do R. S. pocztą i odebrane w dniu 5 maja 2014 roku.

dowód: pismo powódki z dnia 25.04.2014 r. - karta 90

pismo powódki z dnia 25.04.2014 r. z potwierdzeniem odbioru - karta 118-119

R. S. w dniu 18 września 2014 roku sporządził pisemne (...), w którym uchylił się od skutków oświadczenia woli złożonego w dniu 22 marca 2013 roku w przedmiocie zobowiązania rozliczenia się ze spółką (...) kwotą 94.620,10 zł, jako złożonego pod wpływem błędu, o którym spółka (...) wiedziała i który wykorzystwała.

Oświadczył jednocześnie, że o błędzie dowiedział się w dniu 17 kwietnia 2014 roku w chwili otrzymania nakazu zapłaty wraz z pozwem w sprawie VIII GNc 115/14.

Dalej R. S. wskazał, że członkowie zarządu spółki (...) wykorzystali jego oświadczenie z dnia 22 marca 2013 roku niezgodnie z intencją R. S. i faktycznym stanem rozliczenia, co świadczy o nierzetelności spółki, a także o tym, że spółka błąd R. S. zauważyła i z premedytacją go wykorzystwała.

Oświadczenie zostało wysłane do spółki (...) pocztą i odebrane w dniu 19 września 2014 roku.

dowód: oświadczenie – karta 153-154

potwierdzenie odbioru – karta 149

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest uzasadnione.

Powódka domaga się zapłaty kwoty 94.620,20 zł jako części należności z faktury VAT nr (...). Faktura została wystawiona przez powódkę w związku ze zobowiązaniem, jakie powstało w wyniku zawarcia przez strony umowy konsorcjum z dnia 14 lipca 2008 roku.

Umowa konsorcjum jest umową nienazwaną. Liderem konsorcjum był pozwany R. S., to on otrzymał od inwestora zapłatę zgodnie z zawartym w dniu 5 września 2012 roku porozumieniem. W tym stanie rzeczy po stronie pozwanego powstał obowiązek rozliczenia się z powódką jako partnerem konsorcjum (art. 353 § 1 k.c.), co jest w sprawie niesporne.

W związku z płatnościami, jakich dokonał do rąk pozwanego inwestor po zawarciu z konsorcjantami porozumienia z dnia 5 września 2012 roku, powódka wystawiła w stosunku do pozwanego dwie faktury VAT : w dniu 19 października 2012 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 36.004,81 zł, w dniu 25 października 2012 roku fakturę VAT nr (...) na kwotę 123.639,98 zł.

Pozwany nie kwestionował zasadności wystawienia tych faktur i tym samym istnienia wierzytelności powódki stwierdzonych fakturami, przeciwnie – w korespondencji przedprocesowej mailowej oraz w korespondencji pisemnej doręczanej pocztą obie faktury uznawał i uwzględniał we wzajemnych rozliczeniach.

Materiał dowodowy potwierdził, że w okresie od 21 stycznia 2013 roku do 22 marca 2013 roku strony drogą elektroniczną prowadziły negocjacje w celu osiągnięcia porozumienia w zakresie zgodnego rozliczenia wszystkich wspólnie realizowanych inwestycji, których liczba była znaczna. Fakt ten wynika z treści korespondencji oraz z zeznań stron. Potwierdził to prezes zarządu powódki przesłuchiwany na rozprawie, podobnie wywodził pozwany, który w korespondencji mailowej, a także w toku niniejszego postępowania twierdził, że domagał się od powódki propozycji umownej kompensaty, ponieważ nie był w stanie uregulować swoich zobowiązań gotówką.

W ramach swobody umów (art. 353¹ k.c.) dopuszczalne jest zawarcie umowy „kompensaty” wzajemnych wierzytelności, a więc w istocie umowy nienazwanej, prowadzącej do umownego potrącenia wzajemnych

wierzytelności. Potrącenie umowne – w przeciwieństwie do potrącenia ustawowego (art. 499 k.c.) – nie jest uwarunkowane żadnymi szczególnymi wymaganiami.

O tym, że obie strony niniejszego procesu dążyły do zawarcia takiej umowy świadczy opisany wyżej materiał dowodowy, do zawarcia umowy kompensaty jednak nie doszło, co podsumował pozwany w mailu z dnia 21 marca 2013 roku wskazując: „ponieważ ciężko idzie rozliczenie całości, proponuję zamykać tematy, które są (albo wydają się być) bezsporne”.

Po tym stwierdzeniu pozwany przejął inicjatywę w przedmiocie wzajemnych rozliczeń podejmując w dniach 21-22 marca szereg czynności, między innymi w dniu 21 marca 2013 roku wystawił fakturę VAT nr (...) na kwotę 65.024,69 zł, z opisem: końcowe rozliczenie konsorcjum - dotyczy projektu p.n. Centrum treningowo - pobytowe Euro 2012 ul. (...) w D., po czym sporządził i wysłał do powódki dwa pisma z informacją zamieszczoną na wstępie każdego z pism, wskazującą na to, że : „dokonał kompensaty części wzajemnych należności/zobowiązań” . Są to pisma z dnia 21 marca 2013 roku i z dnia 22 marca 2013 roku (karta 91, karta 33).

Oświadczenia pozwanego zawarte w tych pismach wyrażają wolę dokonania potrącenia ustawowego, według zasad uregulowanych w art. 498 k.c. i kolejnych.

Z punktu widzenia rozpoznawanej sprawy istotne znaczenie ma oświadczenie pozwanego z dnia 22 marca 2013 roku (karta 33), ponieważ dotyczy ono projektu D. oraz wymienia objętą żądaniem pozwu fakturę VAT nr (...). W piśmie z dnia 22 marca 2013 roku pozwany po pierwsze potwierdził istnienie należności powódki z dwóch faktur VAT wystawionych za projekt D.: nr 10/10/2012 oraz nr 20/12/2012; po drugie stwierdził, że po dokonaniu kompensaty zobowiązanie pozwanego wynosi 94.620,20 zł. Powódka nie uznała jednak istnienia wierzytelności pozwanego, którą przedstawił on w piśmie z dnia 22 marca 2013 roku do potrącenia (co powódka podnosiła w niniejszym procesie, ponadto wynika to z wezwania do zapłaty z dnia 4 kwietnia 2013 roku – karta 34).

Analizując materiał dowodowy niniejszego procesu stwierdzić należy, że pozwany nie przedstawił żadnych dowodów powalających uznać zasadność jego wierzytelności objętej przedstawioną do potrącenia fakturą VAT nr (...), wystawioną przez pozwanego na kwotę 65.024,69 zł, tym samym istnienie wierzytelności pozwanego w tej wysokości pozostało nieudowodnione.

Podkreślić przy tym trzeba, że przedmiotem żądania pozwu jest wyłącznie kwota, którą jako własne zobowiązanie pozwany potwierdził w piśmie z dnia 22 marca 2013 roku, a więc kwota 94.620,20 zł.

Abstrahując od zasadności dokonanego potrącenia należy więc wskazać, że w piśmie z dnia 22 marca 2013 roku pozwany uznał istnienie wierzytelności powódki w wysokości 94.620,20 zł. Powódka wywodziła w pozwie (przytaczając orzecznictwo sądów powszechnych), że jest to tzw. „uznanie niewłaściwe”. Kwalifikację taką należy uznać za uzasadnioną.

W orzecznictwie przyjmuje się, iż dla skuteczności tzw. „uznania niewłaściwego” nie jest wymagane istnienie po stronie zobowiązanego zamiaru wywołania określonego skutku prawnego, istotne natomiast jest to, aby zachowanie zobowiązanego mogło uzasadniać przekonanie osoby uprawnionej, iż zobowiązany jest świadom swojego obowiązku (por. wyrok Sądu Najwyższego, z dnia 25 marca 2010 r., I CSK 457/09). Uznanie niewłaściwe długu jest aktem wiedzy dłużnika - deklaratywnym stwierdzeniem, że jego obowiązek istnieje. Jest to uzewnętrznienie stanu świadomości dłużnika, z którym ustawa łączy między innymi skutek w postaci przerwania biegu terminu przedawnienia (por. np. wyrok Sądu Najwyższego, z dnia 15 listopada 2007 roku, I CSK 347/07), ale także skutek procesowy w postaci możliwości wystąpienia przez wierzyciela do Sądu z wnioskiem o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym (por. powołany przez powódkę wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 9 czerwca 2005 roku, IACa 171/05).

Z powyższego wynika, że pozwany w piśmie z dnia 22 marca 2013 roku uznał istnienie swojego długu wobec powódki w wysokości 94.620,20 zł, a więc stwierdził, że taki dług po jego stronie istnieje. Oznacza to, że w rozpoznawanej

sprawie pozwany chcąc uzyskać rozstrzygnięcie oddalające powództwo winien wykazać, że po dniu 22 marca 2013 roku miały miejsce zdarzenia, w wyniku których jego zobowiązanie wygasło (np. zapłata, potrącenie).

Obrona pozwanego, podjęta w zarzutach od nakazu zapłaty, opiera się na innych argumentach – mianowicie pozwany podnosi, że strony związane były licznymi stosunkami umownymi (umowami konsorcjum), a rozliczenie całościowe wszystkich tych umów jest takie, że to pozwany jest wierzycielem powódki, a nie odwrotnie. Pozwany powołał się w zarzutach na „próby rozliczenia wszystkich umów”, w wyniku których strony przedstawiały propozycje kompensaty wzajemnych wierzytelności w różnych konfiguracjach, otrzymując – w zależności od ujęcia takich a nie innych spornych zobowiązań – odmienny końcowy wynik kompensaty. Należy jednak dostrzec, że to z inicjatywy pozwanego negocjacje nad warunkami umownej kompensaty zostały przerwane (por. cytowany wyżej mail pozwanego: „ponieważ ciężko idzie rozliczenie całości, proponuję zamykać tematy, które są albo wydają się być bezsporne”), a kolejnym krokiem pozwanego było złożenie oświadczeń o potrąceniu, a więc jednostronnych oświadczeń woli, które przy spełnieniu ustawowych warunków skutkują umorzeniem wzajemnych wierzytelności do wysokości wierzytelności niższej.

Skoro sam pozwany w piśmie z dnia 22 marca 2013 roku oświadczył, że po jego stronie istnieje dług w wysokości 94.620,20 zł, to tym samym argumenty pozwanego podniesione w zarzutach od nakazu zapłaty są nieskuteczne. Podstawy do oddalenia powództwa nie może bowiem stanowić niepowodzenie rozmów w przedmiocie warunków umownej kompensaty ani różnorodność propozycji przedstawianych w toku negocjacji zmierzających do zawarcia umowy kompensaty.

W tym miejscu rozważań podkreślenia wymaga, że z twierdzeń pozwanego oraz z przedłożonych przez niego dowodów nie wynika, żeby po dniu 22 marca 2013 roku miało miejsce jakiegokolwiek zdarzenie, które spowodowałoby wygaśnięcie długu uznanego przez pozwanego w piśmie z dnia 22 marca 2013 roku (dług w wysokości 94.620,20 zł), w szczególności po tej dacie nie nastąpiła żadna wpłata ze strony pozwanego na rzecz powódki, żadne potrącenie ustawowe czy umowne ani żadne inne zdarzenie.

Pozwany powoływał się wprawdzie na dokonywane wpłaty, były to jednak wyłącznie wpłaty dokonane przed dniem 22 marca 2013 roku. Należy więc wnosić, że skoro w dniu 22 marca 2013 roku pozwany oświadczył, że jego dług wynosi 94.620,20 zł, to wpłaty te dotyczyły innych zobowiązań. Fakt ten przesądza w istocie o tym, że wpłaty sprzed 22 marca 2013 roku nie mogą być potraktowane jako spełnienie świadczenia pozwanego w wysokości 94.620,20 zł, co prowadzi do oddalenia powództwa.

Mając jednak na uwadze stanowiska procesowe stron uzupełniająco należy wskazać, że spośród wymienionych przez pozwanego wpłat jedna – z dnia 29 października 2012 roku – zawierała opis pozwanego wskazujący na oznaczenie długu, na poczet którego jest dokonywana wpłata, jest to opis o treści: „rozliczenie tematu w D.”. Wpłatę ta powódka zaliczyła na poczet faktury nr (...), a więc na poczet faktury starszej (dawniej wymagalnej) spośród dwóch faktur wystawionych w związku z inwestycją w D., co jest zgodne z art. 451 k.c. (por. pismo powódki z 25 kwietnia 2014 roku, złożone w toku niniejszego procesu).

Pozostałe wpłaty pozwanego powołane przez niego w toku procesu, poza wpłatą dokonaną z opisem: „opłata od apelacji”, zawierają ogólny zapis co do tytułu płatności odnoszący się do rozliczenia bliżej nieokreślonej umowy konsorcjum. Z materiału dowodowego wynika, że ilość umów konsorcjum i tym samym ilość wzajemnych wierzytelności stron była bardzo duża. Niespornym jest, że pozwany miał względem powódki wiele długów, stąd też – wobec braku wskazania, który dług daną wpłatą pozwany chciał zaspokoić – zastosowanie znajduje art. 451 k.c., co oznacza że wobec braku oświadczenia pozwanego co do tego, który dług chce zaspokoić, uprawnienie do wskazania długu przeszło na wierzyciela, a gdyby on z tego nie skorzystał, wpłaty podlegały zaliczaniu na poczet długów najdawniej wymagalnych.

O ile pozwany zamierzałby więc wykazać, że dokonane wpłaty (wcześniejsze niż oświadczenie z dnia 22 marca 2013 roku) należałoby zaliczyć na poczet długu powódki z faktury objętej żądaniem pozwu (faktura nr (...)), to winien przedstawić rozliczenie wszystkich faktur dawniej wymagalnych niż faktura (...), czego w rozpoznawanej sprawie

nie uczynił. Co więcej pozwany składając zeznania w charakterze strony (rozprawa z dnia 11 września 2014 roku) bezpośrednio przyznał: „problem polega na tym, że nie umiem określić ile powódka powinna mi zapłacić”.

Tym samym twierdzenie pozwanego, że zaspokoił dług powódki z faktury nr (...) w kwocie objętej żądaniem pozwu, a więc w wysokości 94.620,20 zł, pozostaje nieudowodnione.

W toku sprawy pozwany zmienił linię obrony – na rozprawie w dniu 23 września 2014 roku powołał się na doręczone powódce w dniu 19 września 2014 roku oświadczenie, w którym uchylił się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego w dniu 22 marca 2013 roku w przedmiocie zobowiązania rozliczenia się ze spółką (...) kwotą 94.620,10 zł, jako złożonego pod wpływem błędu, o którym spółka (...) wiedziała i który wykorzystwała.

Zgodnie z art. 84 k.c. :

§ 1. W razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej.

§ 2. Można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (błąd istotny).

Według powszechnie przyjętego w prawie cywilnym określenia błąd jako wada oświadczenia woli oznacza mylne wyobrażenie o rzeczywistym stanie spraw (o prawdziwym stanie rzeczy) lub brak takiego wyobrażenia. Kodeks cywilny nie zawiera definicji błędu, określa natomiast cechy, jakim musi on odpowiadać, aby mógł być uznany za wadę oświadczenia woli prawnie relewantną (błąd musi dotyczyć treści czynności prawnej – art. 84 § 1 k.c., musi być istotny – art. 84 § 2, jeżeli oświadczenie woli było złożone innej osobie – musi być wywołany przez tą osobę bądź osoba ta musi wiedzieć o błędzie lub mieć możliwość zauważenia błędu z łatwością - art. 84 § 1 k.c.). Wystąpienie błędu nie powoduje bezwzględnej nieważności czynności prawnej, pociąga natomiast za sobą tzw. nieważność względną, polegającą na tym, że unieważnienie czynności prawnej dotkniętej wadą występuje w wyniku uchylenia się od skutków oświadczenia woli, przy czym uprawnienie to w przypadku błędu wygasa z upływem roku od jego wykrycia (art. 88 § 1 i 2 k.c.).

Pozwany w rozpoznawanej sprawie nie wykazał przesłanek, które pozwoliłyby uznać, że po jego stronie w dacie składania oświadczenia (w dniu 22 marca 2013 roku) wystąpiło mylne wyobrażenie o rzeczywistym stanie rzeczy lub brak takiego wyobrażenia. Z treści oświadczenia pozwanego wynika, że swój błąd wiąże on z tym, że członkowie zarządu spółki (...) wykorzystali oświadczenie pozwanego o potrąceniu niezgodnie z intencją pozwanego i faktycznym stanem rozliczenia. Błąd obejmuje mylne wyobrażenie o rzeczywistym stanie rzeczy istniejącym w dacie składania oświadczenia, ale nieznanym składającemu oświadczenie. Tymczasem według pozwanego jego błąd miałby polegać na tym, że nie było mu znane zachowanie powódki, jakie nastąpiło po złożeniu przez niego oświadczenia. Brak wiedzy na temat tego, jak zachowa się kontrahent wobec oświadczenia woli, nie jest błędem w rozumieniu art. 84 § 1 k.c., nie odnosi się bowiem do stanu rzeczy istniejącego w dacie składania oświadczenia.

Abstrahując do powyższego dodać trzeba, że pozwany nie wykazał przesłanek, które pozwoliłyby uznać błąd za wadę oświadczenia woli prawnie relewantną, nie wykazał też zachowania terminu z art. 84 § 1 k.c. O tym, że spółka (...) będzie żądać od pozwanego kwoty objętej żądaniem pozwu pozwany dowiedział się już w dacie doręczenia mu wezwania do zapłaty z dnia 4 kwietnia 2013 roku (wysłane pocztą w dniu 4 kwietnia 2013 roku, karta 34, 35). W piśmie z dnia 4 kwietnia 2013 roku powódka zażądała bowiem od pozwanego nie tylko zapłaty należności objętej niniejszym pozwem, ale całości kwot objętych fakturami VAT nr (...), wynoszącej 159.644,79 zł.

Powołanie się przez pozwanego na błąd jest więc nieuzasadnione, stanowi jedynie element przyjętej linii obrony pozwanego, zmienionej już po przeprowadzeniu całego postępowania dowodowego w niniejszej sprawie.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, że roszczenie powódki o zapłatę kwoty 94.620,20 zł jako części należności z faktury VAT nr (...) zostało wykazane. Uzasadnione jest również żądanie zasądzenia odsetek ustawowych od dnia 15 stycznia 2013 roku, a więc od dnia następnego po terminie płatności wskazanym w fakturze VAT, którego pozwany nie negował. W tym stanie rzeczy zgodnie z art. 496 k.p.c. Sąd utrzymał nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym w całości.

Koszty procesu zasądzone nakazem zapłaty obejmują : opłatę od pozwu - 1183 zł, koszty zastępstwa procesowego – 3600 zł, opłatę od pełnomocnictwa – 17 zł.

Stan faktyczny sprawy Sąd ustalił opierając się na dołączonych do akt dowodach z dokumentów, innych dowodach w rozumieniu art. 308 § 1 k.p.c., do których należą wydruki korespondencji mailowej oraz na dowodzie z przesłuchania stron. Dokumenty nie były przez strony kwestionowane, zostały więc uznane za wiarygodne dowody w niniejszej sprawie. Wiarygodne okazały się także zeznania przedstawiciela powódki oraz pozwanego, uzupełniły one materiał dowodowy z dokumentów oraz z wydruków korespondencji mailowej. Dowody te wzajemnie się uzupełniły tworząc spójną całość.

W toku procesu na rozprawie w dniu 11 września 2014 roku powódka wносиła o zasądzenie kosztów wykonania zabezpieczenia, stwierdzonych prawomocnym postanowieniem komornika z dnia 19 maja 2014 roku. Postanowienie komornika uprawomocniło się w dniu 3 czerwca 2014 roku. Mając na uwadze ugruntowany w orzecznictwie pogląd (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2012 r., III CZP 70/12), zgodnie z którym wniosek wierzyciela o przyznanie kosztów postępowania zabezpieczającego powinien być złożony w terminie dwóch tygodni od dnia uprawomocnienia się postanowienia komornika o ustaleniu tych kosztów (art. 745 § 2 per analogiam k.p.c.) Sąd uznał wniosek powódki za spóźniony i tym samym podlegający oddaleniu.